

Editor: Luminița Bratu
Copertă: Flory Preda
Tehnoredactare: Florența Sava
Corectură: Roxana Barbu și Georgeta Nicolae

We know
books

Titlul original: *Life After the Third Reich*
Copyright © Arcturus Holdings Limited
Romanian edition published by arrangement with
Agenția Literară Livia Stoia

Copyright © 2023 Editura Prestige
pentru ediția în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ROLAND, PAUL

**Viața după cel de-al treilea Reich: lupta de a se ridica din
ruinele naziste / Paul Roland.** - București: Prestige, 2023
ISBN 978-630-6506-25-5

94

Tel.: 0732.55.88.33

www.edituraprestige.ro

www.facebook.com/edituraprestigeoficial

Paul Roland

VIAȚA DUPĂ CEL DE-AL TREILEA REICH

Lupta de a se ridica
din ruinele naziste

Traducere de Dragoș Tudor

PRESTIGE

București - 2023

CUPRINS

Introducere	7
Capitolul 1:	
Colapsul	23
Capitolul 2:	
Justiție și pedepsire	91
Capitolul 3:	
Denazificarea	123
Capitolul 4:	
Reconstrucție și revigorare	149
Mulțumiri	201
Index	203

Capitolul 1

COLAPSUL**Aprilie, 1945**

Pe măsură ce Reichul de 1.000 de ani al lui Hitler se prăbușea, trei milioane de soldați britanici și americani s-au concentrat alături de aliații lor spre inima național-socialismului din Vest, iar peste șase milioane și jumătate de soldați sovietici au debarcat în Berlin, capitala din Est a imperiului lui Hitler. Armata Roșie a fost mai ales nemiloasă și neiertătoare, după ce a pierdut peste 11 milioane de oameni și a asistat la brutalitatea manifestată de germani împotriva poporului rus. SS-ul fusese implicat în asta în mod special, dar nu exclusiv. Un sfert din populația Bielorusiei (actuala Belarus) a pierit în ceea ce Rusia comunistă avea să comemoreze drept „Marele Război Patriotic”.

Acum se aflau în locul pe care presa sovietică l-a numit „bârlogul fiarei fasciste” și erau încurajați să-și reverse furia asupra populației. Afișele îi incitau cu sloganuri precum: „Soldat, azi ți-ai ucis germanul?” și „Acum ești pe pământ german. A sosit ceasul răzbunării”. *Krasnaya Zvezda*, ziarul oficial militar sovietic, a scris:

Germanii nu sunt ființe umane. De acum înainte, cuvântul german este pentru noi cel mai rău bles-

Rușii au fost primii care au eliberat lagărele morții din Europa de Est, unde slavii, prizonierii sovietici și oponenții politici ai lui Hitler muriseră de foame și avuseseră parte de tratamente inumane, dar încă din iulie 1944, fabricile morții erau cunoscute, în urma descoperirii lagărului de concentrare Majdanek, de lângă Lublin.

Doi soldați ruși pipăind o fată în SBZ, care era zona germană sub comandă sovietică, în 1945 sau 1946.

În graba lor de a-și salva pielea, gardienii SS ignoraseră ordinele lui Himmler de a demola camerele de gazare și crematoriile și de a împrăștia mormanele de cenușă și fragmente osoase umane care erau dovada exterminării a nenumărate victime. Amploarea proiectului împiedicase eliminarea la timp a dovezilor incriminatorii - gardienii lăsaseră în urmă sute de mii de perechi de ochelari, pantofi, costume, paltoane, rochii, valize și jucării, toate acestea aparținând celor pentru care acel loc blestemat însemnase capătul călătoriei. Majdanek era un depozit imens, în care erau duse obiectele personale abandonate de cei care treceau prin Sobibór, Treblinka și Belzec pentru a fi sortate și transportate înapoi în Germania, pentru a fi folosite de cei evacuați. La fel de incriminatorie au fost înscrisurile detaliate, care nu fuseseră distruse când membrii SS au abandonat lagărul.

Răspuns mixt la rapoartele lagărului

Mașina sovietică de propagandă a exploatat la maximum aceste descoperiri, oferind un stimulent suplimentar - în caz că mai era nevoie - pentru ca Armata Roșie să se răzbune pe germani, deopotrivă, militari și civili.

În noiembrie 1944, cu mai bine de șase luni înainte ca Armata Roșie să asedieze Berlinul, revista *Znamya* (Drapelul) a publicat o descriere foarte emoționantă, dar înfiorător de exactă, a procesului de ucidere de la Treblinka. Deși soldatului rus obișnuit probabil că nu îi păsa de soarta evreilor, el ar fi recunoscut numele orașelor în care victimele au fost adunate și transportate spre uzina morții. Și ar fi știut că printre ele se aflau tovarăși din Varșovia, Białystok, Siedlce, Lomza și Bielorusia.

Acoliții lui Himmler redau acum povestea crimelor lor - o poveste atât de ireală, încât pare a fi produsul nebuniei și al delirului... Nu degeaba Himmler a început să intre în panică, în februarie 1943; nu degeaba a zburat la Treblinka și a dat ordine pentru construirea gropilor pentru incinerări, urmate de ștergerea tuturor urmelor de existență ale lagăru-lui. Totul a fost cu un motiv - dar nu i-a fost de folos. Apărătorii Stalingradului au ajuns acum la Treblinka; de la Volga până la Vistula s-a dovedit a nu fi o distanță atât de mare. Și acum chiar pământul din Treblinka refuză să fie complice la crimele comise de monștri. Scoate la iveală oasele și bunurile celor care au fost uciși; aruncă tot ceea ce oamenii lui Hitler au încercat să îngroape în el...

Nu toți soldații lui Stalin erau țărani sau brute. Erau și artiști, intelectuali, oameni de știință și profesioniști, iar în Armata Roșie au servit și 800.000 de femei, un sfert dintre ele au fost decorate pentru eroism. Dintre acestea, 2000 au fost lunetiste, iar acele relatări despre cruzimi împotriva femeilor și a copiilor slavi trebuie să le fi stârnit setea de răzbunare.

Prin contrast, presa, radioul și televiziunea britanică și americană au fost foarte sceptice în privința acestor rapoarte. Chiar și atunci când unul dintre reporteri a trimis mărturii directe despre Majdanek, BBC a refuzat să le difuzeze, considerând că era un alt exemplu de propagandă sovietică. *New York Herald Tribune* a respins același material, cu un comentariu în care afirma că așa ceva este „inimaginabil”.

Răzbunarea care urmează

Presa rusă cunoștea lucrurile de care naziștii fuseseră capabili, după ce, în septembrie 1941, descoperise masacrul a aproape 34.000 de civili la Babi Yar din Kiev și după ce văzuse consecințele a numeroase atrocități, în timp ce armata rusă îi respingea pe germani spre periferia Berlinului. O lună mai târziu, pe 17 decembrie 1944, *Pravda* i-a acuzat pe toți germanii de complicitate la crimele celui de-al Treilea Reich.

Timp de mulți ani, naziștii au spălat creierul tinerilor germani. Ce le transmiteau ei micilor fasciști? Un sentiment de superioritate. Acum, lumea știe ce înseamnă aroganța rasială sau națională. Dacă fiecare națiune ar decide că este prima din lume și, prin urmare, are dreptul de a da ordine celorlalți, vom vedea în secolul XX alte lagăre, cum este cel de la Majdanek.

Germanii i-au ucis pe toți evreii din țările pe care le-au cucerit: de la bătrâni până la bebelușii care încă erau hrăniți la sân. Întreabă un german capturat de ce compatrioții lui au anihilat șase milioane de oameni nevinovați. Acesta va spune: Sunt evrei. Au părul negru (sau roșcat). Au sânge diferit. Asta a început prin glume vulgare, prin strigări de la huligani, cu graffiti, iar toate acestea au dus la Majdanek, Babi Yar, Treblinka, la șanțuri pline cu cadavre de copii... Oamenii din întreaga lume trebuie să-și aducă aminte că naționalismul este drumul către Majdanek... Fascismul s-a născut din lăcomia și din

**prostia unora, precum și din perfidia și lașitatea al-
tora. Dacă omenirea vrea să pună capăt coșmarului
sângeros al acestor ani, ar trebui să pună capăt fas-
cismului... Fascismul - o tumoare canceroasă teri-
fiantă... Dacă Die Pommersche Zeitung îndrăznește
să susțină că germanii și-au trecut granițele ca fiind
cei mai pașnici misionari, înseamnă că fasciștii au
acum o singură speranță: pierderea memoriei...
Trebuie să ne amintim: aceasta este obligația noas-
tră față de eroii morți și față de copii.**

Exprimând ura față de toți germanii și jurând că va răz-
buna suferințele poporului său, un soldat rus a remarcat:
„Hitler a jefuit întreaga Europă... Germanii merită atrocită-
țile pe care le-au dezlănțuit”. Germanii înșiși au simțit și
s-au temut de ceea ce va urma. O frază obișnuită s-a tot
repetat în mai toate regiunile estice, în timp ce rușii se
apropiau: „Dacă ne vor face ceea ce le-am făcut noi, Dum-
nezeu să ne ajute!”.

Prosperitatea germană

Odată ce au trecut granița cu Germania, trupele ruse
au fost deranjate să găsească magazinele aprovizionate
cu bunuri furate din depozitele, fermele și fabricile din ter-
ritoriile ocupate de ele. Locotenentul Boris Itenberg i-a
scris soției lui: „Ce bine au trăit acești paraziti. Am văzut
case ruinate, mobilier abandonat, alte zeci de semne ale
unei vieți incredibil de bune. Au trăit atât de bine. De ce
au avut nevoie de mai mult?”.

Resentimentele lui au fost reluate și de ofițerul de in-
fanterie Dimitri Șcegolev: „Cu cât pătrundem mai mult în

Germania, cu atât suntem mai dezgustați de bogăția pe
care o găsim peste tot”.

În Occident, americanii au asistat la scene similare
care sugerau prosperitate, cel puțin în regiunile agricole,
unde până și animalele de fermă erau bine hrănite. Au tre-
cut pe lângă ferme „bogate”, bine echipate și bine admi-
nistrate, îngrijite de fermieri „puternici și sănătoși” și de
angajații lor străini, la fel de bine hrăniți și îngrijiți. Abia
când americanii au intrat în orașele mai mari au fost mar-
torii distrugerilor și au simțit „aerul înfrângerii”.

Când au dat de grupuri de muncitori zdrențuiți, sclavi,
care rătăceau fără scop în mediul rural, i-au direcționat spre
un depozit al SUA, unde li s-a oferit îmbrăcăminte și mân-
care. Polonezul Bogdan Moszkowski, în vârstă de 18 ani,
și-a amintit că a urmărit reacția colegilor refugiați și a foști-
lor muncitori sclavi, la vederea atâtor mărfuri după mulți
ani de privațiuni. Erau ale lor dacă aveau nevoie de ele.

**În depozite rămân multe haine. Nimeni nu ia mai
mult de un set, dar fiecare ia câtă mâncare poate să
ducă. Fiecare vrea să fie înconjurat de mâncare -
nu vrea să se despartă de ea - vrea să o vadă tot
timpul.**

Orașul sub asediu

Luptele din ambele sectoare erau deja aprige de
când războiul se ducea pe pământ german, iar rușii știau
probabil că vor suporta greul atunci când vor ajunge în
capitală. Berlinul era o cetate care se întindea pe o supra-
față de 300 de mile pătrate (puțin peste 770 kilometri pă-
trați) și era fortificată prin linii de apărare de până la 50 de

kilometri, așa că nu avea să se predea fără o luptă îndelungată și costisitoare. Toți cetățenii germani, bărbați și femei, tineri și bătrâni, au fost obligați să se înroleze în *Volkssturm* (Miliția populară), dacă nu cumva erau deja înrolați în altceva, iar apoi li s-a ordonat să lupte până la moarte pentru Führer și pentru patrie. Alți 100.000 de soldați sovietici urmau să moară pentru cucerirea orașului, iar 350.000 vor fi răniți grav.

Trei milioane de cetățeni ai orașului fuseseră sub asediu de mai bine de un an, mai întâi prin raidurile aeriene neconținute ale aliaților, iar acum prin concentrarea de foc a artileriei. Erau demoralizați din cauza bombardamentelor neîntrerupte, a problemelor cu livrările de gaze și de electricitate, a lipsei hranei, apei potabile și a produselor de bază, la care se adăuga și faptul că trăiau ca niște sobolani încolțiți în clădiri bombardate, unde condițiile insalubre și prezența cadavrelor în descompunere făceau ca viața să fie insuportabilă. Mai presus de orice, ei trăiau într-o stare continuă de teamă, nu doar din cauză că trebuiau să se adăpostească, ci și din cauza fanaticilor naziști care cutreierau străzile, executându-i pe dezertori și pe cei care refuzau să lupte.

În perspectiva înfrângerii imediate și a răzbunării, berlinezii și-au manifestat umorul lugubru. Se refereau la adăposturile antiaeriene LSR (*Luftschutzraum*) ca fiind abrevierea de la *Lernt schnell Russisch* (învață repede rusa), în vreme ce graffitiurile apărute pe zidurile ciuruite îi îndemneau pe locuitorii Berlinului: „Bucurați-vă de război, pacea va fi groaznică”.

Divizarea Berlinului

Soarta Berlinului a fost decisă în februarie 1945, la Conferința de la Yalta, când Churchill, Roosevelt și Stalin au solicitat capitularea necondiționată a Germaniei, demilitarizarea forțelor armate și divizarea capitalei. Cei trei mari lideri au reconfigurat și harta postbelică a Europei, care trecea Polonia sub influență rusă, în ciuda faptului că Aliații occidentali îi garantaseră inițial suveranitatea. Dar Stalin și-a amintit că în trei ocazii precedente, Polonia oferise o cale de acces spre Rusia, așa că nu mai putea risca să se întâmple în continuare același lucru.

Planul de a diviza în patru zone militare Germania înfrântă a fost propus ca o măsură temporară, pentru a permite administrarea corespunzătoare a țării și a avuției acesteia. Deși sovieticii ar fi putut refuza să împartă Berlinul cu aliații lor, așa cum au făcut cu Polonia, aveau nevoie de cooperarea acestora pentru a-și asigura compensațiile de 20 de miliarde de dolari. Cu toate acestea, o astfel de sumă era mai mult decât putea spera vreodată să plătească chiar și Germania revitalizată.

Sovieticii erau din principiu împotriva împrumutului de la o democrație capitalistă, iar corporațiile americane ar fi cerut dreptul de a înființa filiale în URSS, așa că rușii au fost nevoiți să recurgă la deposedarea Germaniei și a Europei de Est de fabrici, mașinării și alte active pentru a-și recupera propriile pierderi. Singura concesie a lui Stalin a fost să accepte organizarea de alegeri în zona sovietică a Germaniei postbelice, dar numai cu subînțelegerea că rezultatele urmau să susțină administrația comunistă.

Marea întrebare era ce să faci cu o Germanie învinsă și cum să te asiguri că în viitor nu va deveni beligerantă. Deoarece Berlinul era inima simbolică a statului nazist și un obiectiv-cheie, cucerirea lui a devenit o prioritate. Armata care ocupase cea mai mare parte a Berlinului când Germania s-a predat avea să controleze orașul și să ocupe cea mai puternică poziție, atunci când venea vorba despre negocierea împărțirii țării.

Din păcate, în timp ce Stalin putea dicta strategia militară și putea ordona generalilor lui să se îndrepte cu toate efectivele spre capitală, comandanții Aliaților trebuiau să se confrunte cu politicieni care aveau cerințe și priorități contradictorii.

În primăvara anului 1945, generalul Dwight D. Eisenhower se afla la o distanță de 320 kilometri de Berlin, când atât generalul american Patton, cât și generalul britanic Montgomery l-au îndemnat să-și autorizeze forțele pentru a cuceri capitala, dar Eisenhower a refuzat să accepte asta, crezând că „nu merită osteneala”. În schimb, a ordonat trupelor britanice și americane aflate sub comanda lui să încercuiască valea Ruhr, pentru a ocupa nucleul industriei germane.

Dacă ar fi procedat așa, ar fi capturat 400.000 de soldați germani, o victorie decisivă din punct de vedere militar, dar care nu urma să întărească poziția șefilor lui politici, atunci când s-au așezat în jurul mesei de negocieri. Eisenhower a primit critici considerabile pentru că a refuzat să se îndrepte spre Berlin când a avut ocazia, dar a susținut că preluarea orașului ar fi dus la pierderi considerabile, într-un moment în care războiul fusese practic câștigat și, în plus, președintele Roosevelt îi pro-

misese lui Stalin că sovieticii aveau întâietate la cucerirea orașului. Prin urmare, Eisenhower a fost precaut să nu devină implicat într-o controversă politică.

Calmul dinaintea furtunii

Pentru americani, amenințarea unei Europe dominate de ruși nu era o preocupare prea mare la acea vreme, pentru că aceștia credeau că Atlanticul făcea imposibilă o invazie. Churchill era însă extrem de neîncrezător în Stalin, cu care nu fusese de acord în privința violenței față de destinul prizonierilor germani de război. Stalin dorise să execute cu sânge rece 50.000 dintre ei, ca răzbunare pentru suferința adusă poporului său, deși mai târziu a susținut că intenția fusese exprimată ca o glumă.

Un alt factor care ar fi putut juca un rol în decizia lui Eisenhower de a nu merge la Berlin a fost cunoașterea faptului că trupele americane ar trebui redistribuite în Pacific, de îndată ce victoria asupra Germaniei naziste va fi asigurată, așa că America ar fi avut nevoie de reunirea tuturor oamenilor căliți în lupte pentru a-i putea înfrunta pe japonezi. Generalul Omar Bradley a apărat decizia lui Eisenhower, spunând că ar fi fost un preț prea mare de plătit pentru un obiectiv care ținea doar de prestigiu, unul pe care, în cele din urmă, ar fi trebuit să-l acorde sovieticilor, în condițiile menționate de acordul de la Yalta.

Până la căderea Berlinului, pe 2 mai, rușii pierduseră încă 80.000 de soldați (unele surse estimează chiar 100.000), o cifră pe care britanicii și americanii ar fi considerat-o un sacrificiu mult prea mare. A doua zi, dube cu difuzoare au străbătut ruinele, anunțând că orașul era acum în mâinile sovietice și că orice rezistență trebuia să